

biológia

PREKLADOVÝ SLOVNÍK ZÁKLADNÝCH POJMOV PRE ZŠ

BIOLÓGIA / BIOLÓGIA

slovensko-maďarský/szlovák-magyar

Zostavovatelia

PaedDr. Mariana Páleníková, PhD. Janka Píšová, PhD.

Preklad

Mgr. Ladislav Berta, Mgr. Sofia Gregorík

Recenzenti

Mgr. Peter Gregorík, PhD., PhD. Jitka Maříková Tůmová

Grafická úprava

Ing. Gabriela Némethová

Návrh obálky a ilustrácie

Margo Uralskaia

Materiál je intelektuálnym výstupom projektu č. 2019-1-SK01-KA201-060698 Slovenčina pre deti cudzincov – pomôcka pre pedagógov a rodičov pri inklúzii detí cudzincov do výchovno-vzdelávacieho procesu v Slovenskej republike, ktorý bol financovaný Európskou úniou v rámci programu Erasmus+

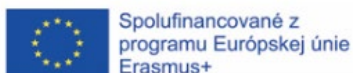
Podpora Európskej komisie, na výrobu tejto publikácie nepredstavuje súhlas s obsahom, ktorý odráža len názory autorov, a Komisia nemôže byť zodpovedná za prípadné použitie informácií, ktoré sú v nej obsiahnuté.

Vydal: © Štátny pedagogický ústav, Pluhová 8, 831 03 Bratislava

Rok vydania: 2021

ISBN 978-80-8118-250-1

EAN 9788081182501

A

- alela** *alely* allél
 alela **dominantná** domináns allél
 alela **recessívna** recesszív allél
alkoholizmus alkoholizmus
antikoncepcia *antikoncepcie*
 születésszabályozás, fogamzásgátlás

B

- babôčka** *pávoóká* nappali pávaszem
baktéria *baktérie* baktérium
 pôdne **baktérie** talajbaktériumok
baza *čierna* fekete bodza
bažant obyczájny közönséges fácán
bezstavovec *bezstavovce* gerinctelen
bielkovina *bielkoviny* fehérje
biogénne *prvky* biogén elemek
biológia biológia
biologická rovnováha biológiai egyensúly
biotop *biotopy* élőhely
blana *blany* hártya
 plávacia **blana** úszóhártya
bleduľa *jarná* tavaszi tözike
bobor vodný európai (közönséges) hód
bocian biely fehér gólya
borovica *lesná* erdeifenyő
brada *brady* áll
buk lesný európai (közönséges) bükk
bunka *bunky* sejt
 bunka **oplođená** megtermékenyített petesejt, zigóta
 bunka **pohlavná** ivarsejt, gaméta
 bunka **rastlinná** növényi sejt
 bunka **telová** testi sejt, szomatikus sejt
 bunka **živočíšna** állati sejt
bunkové organely sejt szervecskék
bylina *byliny* lágyszárú növény
bylinožravec *bylinožravce* növényevő

C

- cicavec** *cicavce* emlős
cukor *cukry* cukor

Č

- čakanka** *obyčajná* mezei katáng
čelo *čelá* homlok
členok *členky* boka
človek *ľudia* ember
črevo *črevá* bél
 hrubé **črevo** vastagbél
 tenké **črevo** vékonybél
črivičník *papučkový* boldogasszony papucs

D/Ď

- d'alekoľ'ad** *d'alekoľ'ady* távcső
dážďovka *zemná* földigiliszta
dedičnosť öröklődés
delenie bunky sejtosztódás
deratizácia rágcsálóirtás
dezinfekcia fertőtlenítés
dezinsekcia rovarirtás
diviak *lesný* vaddisznó
dlaň *dlane* tenyér
 DNA DNS (deoxiribonukleinsav)
doprava közlekedés
dravec *dravce* ragadozó
dreviny *dreviny* fás szárú növény
 dreviny **ihličnaté** tűlevelű fás szárú növények
 dreviny **listnaté** lomblevelű fás szárú növények
droga *drogy* drog, kábítószer
drozd *čierny* fekete rigó
dub *letný* kocsányos tölgy
dúška *materina* mezei kakukkfű
 dýchacia **sústava** ↗ **sústava**
dýchanie légzés
- E**
ekológia környezettan, ökológia
ekosystém *ekosystémy* ökoszisztéma
 lesný **ekosystém** erdei ökoszisztéma
prírodný ekosystém természetes ökoszisztéma
trávnatý ekosystém füves ökoszisztéma

umelý ekosystém mesterséges
 ökoszisztéma
 vodný ekosystém vízi ökoszisztéma
environmentalistika környezettudomány

F

fajčenie dohányzás
 farba *farby* szín
 filtrácia *filtrácie* szűrés
 fotosyntéza fotoszintézis
 fúzy obyč. mn. bajusz

G

gén *gény* gén
 genetika örökléstan, genetika
 geológia geológia, földtan
 geologické činitele geológiai tényezők
 geologické éry földtörténeti korok
 geologické procesy geológiai folyamatok

H

hlava *hlavy* fej
 hlavohrud' *hlavohrude* fej mell
 hlodavec *hlodavce* rágcsáló
 hltan *hltany* garat
 hmyz hromad. rovar
 hormón *hormóny* hormon
 hornina *horniny* kőzet
 horniny premenené átlalkult kőzetek,
 metarofitok
 horniny usadené üledékes kőzetek
 horniny vyvreté felszíni vulkáni
 kőzetek
 premena hornín kőzetek átalakulása
 hrab obyčajný közönséges gyertyán
 hrdlo *hrdlá* torok
 hríb dubový (dubák) tölgygomba
 hrtan *hrtany* gége
 hrud' *hrude* mellkas
 hruďná kosť ↗ **kosť'**
 huba *huby* gomba
 jedlé huby ehető gombák
 jedovaté huby mérgező gombák
 nejedlé huby nem ehető gombák
húsenica *húsenice* hernyó

hydina baromfi
 hustota sűrűség
 hygiena higiénia
 intímna hygiena intim higiénia

CH

choroba *choroby* betegség
 dedičná choroba örökletes betegség
 infekčná choroba fertőző betegség
 chrbát *chrby* hát
 chrbtica *chrbtice* hátgerinc
 chránené územie védett terület
 chromozóm *chromozómy* kromoszóma
 chvost *chvosty* fark

I

ihličie hromad. tűlevél
 ikra *ikry* ikra
 imunita immunitás
 inkubačná doba lappangási idő
 inštinkt *inštinky* ösztön

J

jadro *jadrá* mag (sejtmag – sejttan ,
 földmag – geológia)
 jazero *jazerá* tó
 jedinec *jedince* egyed
 jeleň lesný gímszarvas
 jelša *lepkavá* mézgás (enyves) éger
 jež tmavý európai sün

K

kačica *divá* tőkés réce (vadkacsa)
 kapor obyčajný ponty
 ker *kry* cserje
 kliešť' obyčajný közönséges kullancs
 klíma éghajlat, klíma
 klimatické zmeny éghajlatváltozás
 kmeň *kmene* törzs
 konár *konáre* ág
 končatina *končatiny* végtag
 dolná končatina alsó végtag
 horná končatina felső végtag
 predná končatina mellső végtag

zadná končatina hátsó végtag
konečník *konečniky* végbél
konzument *konzumenty* fogyasztó,
 konzumens
koreň *korene* gyökér
koruna *koruny* korona
kost *kosti* csont
 hrudná kost^o szegycsont
 ramenná kost^o karcson
 stehenná kost^o combcsont
kostra *kostry* csontváz
koza *domáca* házikecske
koža *kože* bőr
kôň domáci ló
králik divý üregi nyúl
kras *krasy* karszt
krídlo *krídla* szárny
križenie keresztezés
križiak obyčajný koronás keresztespók
krv vér
 krvné skupiny vércsoportok
 krycia sústava ↗ **sústava**
kryštál *kryštály* kristály
kukla *kukly* báb
kura *domáca* házi tyúk
kvasinka *kvasinky* élesztő
kvet *kvety* virág
kyselina *kyseliny* sav
 nukleová kyselina nukleinsav
kyslík oxigén

L

laba *laby* mancs
laboratórium *laboratória* laboratórium
laket *lakte* könyök
larva *larvy* lárva
látka *látky* anyag
 anorganické látky szervetlen anyag
 organické látky szerves anyag
 psychoaktívne látky pszichoaktív
 szerek, kábítószer
lebka *lebky* koponya
lekno biele fehér tündérrózsa
les *lesy* erdő
lesk fény
lice *lica* arc

liečivo *liečivá* gyógyszer
lipa *malolistá* kislevelű hárs
list *listy* levél
lišajník *lišajniky* zuzmó
liška *hrdzavá* vörös róka
lúka *lúky* rét
lupa *lupy* nagyító
lupeň *lupene* rózsaszírom, lemez
lýtko *lýtky* vádli

M

mačka *domáca* házi macska
magma *magmy* magma
mach *machy* mohák
mäsožravec *mäsožravce* húsevő
med *medy* méz
mikroorganizmus *mikroorganizmy*
 mikroorganizmus
mikroskop *mikroskopy* mikroszkóp
minerál *minerály* ásvány
mláďa *mláďatá* állatok kicsinyei
moč vizelet
močiar *močiare* mocsár
močová rúra húgycső
močovod *močovody* húgyvezeték
močový mechúr húgyhólyag
mravec lesný erdei vöröshangya
mravenisko *mraveniská* hangyaboly
myš domová házi egér

N

nákaza fertőzés
nektár nektár
 nervová sústava ↗ **sústava**
noha *nohy* láb
nos *nosy* orr
nosová dutina orrüreg
nožnice pomn. olló

O

obehová sústava ↗ **sústava**
obezita elhízás (kövérség)
obilnina *obilniny* gabonaféle
objektív lencse
oblička *obličky* vese

obnoviteľné zdroje energie megújuló
energiaforrások
obojživelník *obojživelníky* kétéltű
očkovanie oltás
odpad *odpady* hulladék
odroda *odrody* fajta, változat
odvar *odvary* főzet
ochorenie *ochorenia* megbetegedés
ochrana prírody természetvédelem
oko *oči* szem
okopanina *okopaniny* kapásnövény
olejnina *olejniny* olajnövények
oplodnenie megtermékenyülés
oporná sústava ↗ **sústava**
orgán *orgány* szerv
organizmus *organizmy* élőlény
organizmy parazitické élősködők,
paraziták
organizmy saprofytické szaprofiták,
korhadéklakók
organizmy symbiotické szimbioták
orgánová sústava ↗ **sústava**
ovca *domáca* juh/birka
ovocie gyümölcs
ovzdušie levegő
oxid uhličitý szén-dioxid

P

paprad' *paprade* páfrány
parazit *parazity* élősködő, parazita
parazity vnútorné belső paraziták
parazity vonkajšie külső paraziták
pasienok *pasienky* legelő
pazúr *pazúry* karom/köröm
pažerák *pažeráky* nyelöcső
päta *päty* sarok
pečeň *pečene* máj
peľ pollen
pera *pery* ajak
perie hromad. toll/tollazat
mastné perie zsíros tollak
pes domáci házikutya
pinzeta *pinzety* csipesz
planktón plankton
plaz *plazy* hüllő
plemeno *plemená* fajta

pleseň *plesne* penész
pletivo *pletivá* növényi szövet
plod *plody* termés
plodina *plodiny* termés/növény
pl'úca pomn. tüdő
podhubie gombafonál, micélium
pohlavná dvojtvarosť ivari kétalakúság
pohyb *pohyby* mozgás
pohybová sústava ↗ **sústava**
pokus *pokusy* kísérlet
pole *polia* szántóföld/mező
poľnohospodárstvo mezőgazdaság
populácia *populácie* népesség
potomstvo utódok, alom
potrava *potravy* táplálék/élelem
potravinová pyramída
élelmiszerpiramis
potravová pyramída táplálékipiramis
potravová sieť táplálékhálózat
potravový reťazec tápláléklánc
pozorovanie *pozorovania* megfigyelés
pôda *pôdy* talaj
praslička *prasličky* zsurló
predkolenie *predkolenia* lábszár
predlaktie *predlaktia* alkar
premenlivosť változékonyság
prevencia *prevencie* megelőzés
příhl'ava (*žihl'ava*) dvojdómá nagy csalán
prieduška *priedušky* hörgő
priedušnica *priedušnice* légső
priemysel ipar
príroda természet
prírodnina *prírodniny* természeti
képződmény
neživé prírodniny életlen természeti
képződmények
živé prírodniny élő természeti
képződmények
prispôsobivosť alkalmazkodóképesség
producent *producenty* termelő
prostredie *prostredia* környezet
prst *prsty* ujj
prvá pomoc elsősegély
predlekárska prvá pomoc
elsősegélynyújtás
púpava *lekárska* gyermekláncfű/pitypang

R

rameno *ramená* kar

rastlina *rastliny* növény

chránené rastliny védett növények

jedovaté rastliny mérgező növények

liečivé rastliny gyógynövények

rebro *rebrá* borda

recyklácia *recyklácie* újrahasznosítás

reducent *reducenty* lebontó szervezet

regulačné sústavy ↗ **sústavy**

režim dňa napirend

riasa *riasy* moszat

robotnica *robotnice* dolgozó méh

ročné obdobie évszak

rodičovstvo gyerekvállalás

plánované rodičovstvo tervezett

gyerekvállalás

rozklad organických látok szerves

anyagok bomlása

rozkladač *rozkladače* lebontó

rozmnožovacia sústava ↗ **sústava**

rozmnožovanie szaporodás

rozmnožovanie nepohlavné ivartalan

szaporodás

rozmnožovanie pohlavné ivaros

szaporodás

ruda *rudy* érc

ryba *ryby* hal

rybárstvo halászat

rybník *rybníky* tavacska

rybníkárstvo haltenyésztés

rybolov horgászat

rys ostrovid eurázsiai hiúz

S

sad *sady* gyümölcsös

samec *samce* hím

samička *samičky* nőstény

semeno *semená* mag

sídlo *sídla* ülés

Ľudské sídlo emberi település

sinica *sinice* cianobaktérium

skamenelina *skameneliny* kövület

skládka *skládky* lerakat

skokan hnedý gyepi béka

skorocel kopijovitý lándzsás útifű

slimák záhradný éti csiga

Slnko Nap

sova lesná macskabagoly

spaľovanie égetés

spevavec *spevavce* énekesmadár

spoločenstvo *spoločenstvá* társulás

spoločenstvo rastlín növénytársulások

spoločenstvo živočíchov állattársulások

srdce *srdcia* szív

srdcovo-cievna sústava ↗ **sústava**

srst? *srsti* szőr, szőrzet

stavba tela testfelépítés

vonkajšia stavba tela testalkat

stavec *stavce* csigolya

stavovec *stavovce* gerinces

stehno *stehná* comb

stonka *stonky* szár

stres stressz

strom *stromy* fa

ihličnatý strom tűlevelű fa

listnatý strom lomblevelű fa

strukovina *strukoviny* hüvelyesek

surovina *suroviny* nyersanyag

nerastné suroviny ásványi

nyersanyagok

sústava *sústavy* rendszer

dýchacia sústava légzőrendszer

krycia sústava fedőszövet (botanika),

kültakaró (állattan)

nervová sústava idegrendszer

obehová sústava keringési rendszer

oporná sústava támasztórendszer

orgánová sústava szervrendszer

pohybová sústava

mozgásszervrendszer

regulačné sústavy

szabályozórendszerek

rozmnožovacia sústava szaporító

(szaporodási) szervrendszer

srdcovo-cievna sústava szív- és

érrendszer

tráviaca sústava emésztőrendszer

vyučovacia sústava kiválasztórendszer

sval *svaly* izom

žuvacie svaly rágóizmok

svalnatá noha izmos láb

svetlo *svetlá* fény

Š

škodca *škodcovia* kártevő
šľachtenie nemesítés
šošovka *šošovky* lencse
štetina *štetiny* sörte
šťuka *obyčajná* közönséges csuka
šupina *šupiny* pikkely

T

telo *telá* test
tkanivo *tkanivá* állati szövet
transzfúzia *transfúzie* vérátömlesztés,
 transzfúzió
trávenie emésztés
 tráviaca sústava ↗ **sústava**
trst' *obyčajná* közönséges nád
trúd *trúdy* here
tur *domáci* szarvasmarha
tvrdosť keménység
tykadlo *tykadlá* tapogató

U/Ú

ucho *uši* fül
úkryt *úkryty* menedék
úl' *úle* kaptár
ulita *ulity* kagyló
úraz sérülés
ústa *pomn.* száj
ústna dutina szájüreg
uvoľnenie energie energia
 felszabadító folyamatok

V

vajce *vajcia* tojás
vajičko *vajička* tojás
včela *medonosná* mézelő méh/házi méh
včelárstvo méhészet
vírus *vírusy* vírus
vlákno *vlákna* rost, rostanyag
vlastnosť *vlastnosti* tulajdonság
vlna gyapjú
voda *vody* víz
stojatá voda állóvíz
tečúca voda folyóvíz

vřba biela fehér fűz
vrstva *vrstvy (etáž)* réteg (padló)
 bylinná vrstva lágyszárú réteg
 kerová vrstva cserjeréteg
 koreňová vrstva gyökérréteg
 machová vrstva moharéteg
 stromová vrstva faréteg
vstrebávanie felszívódás
všežravec *všežravce* mindenevő
vták *vtáky* madár
 kármivé vtáky táplálkozó madarak
 nekármivé vtáky nem táplálkozó
 madarak
 st'ahovavé vtáky költöző madarak
 vylučovacia sústava ↗ **sústava**
vylučovanie kiválasztás
výtrusnica *výtrusnice* spóratok
vývin *výviny* egyedfejlődés
výživa *výživy* táplálék
vzduch levegő

Z

záhrada *záhrady* kert
zdravie egészség
zelenina *zeleniny* zöldség
zemetrasenie *zemetrasenia* földrengés
 zemská kôra földkéreg
 zemské jadro földmag
 zemský plášť' földköpeny
 zemský povrch földfelszín
znak *znaky* jel
znečistenie szennyezés
zobák *zobáky* csőr
zub *zuby* fog
 hlodavé zuby rágcsálók metszőfogai
zvetrávanie mállás
zvierá *zvieratá* állat
 zvieratá *domáce* háziállatok

Ž

žalúdok *žalúdky* gyomor
žiabre *pomn.* kopoltyú
žihadlo *žihadlá* fullánk
žila *žily* véna
živina *živiny* tápanyag
živočích *živočichy* állat

živočíchy jednobunkové egysejtű
 állatok
 živočíchy mnohobunkové többsejtű
 állatok
 životné prejavy életmegnyilvánulások
 životné prostredie élettér
 životný cyklus életciklus
 životný štýl életstílus
 zdravý životný štýl egészséges életmód
žubrienka žubrienky cbihal

